

Üniversite	: İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitü	: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Türk Dili ve Edebiyatı
Program	: Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans-Ağustos 2020

ÖZET

MUHAMMED B. AHMED EL-GÜMÜLCÜNEVÎ'NİN RİSÂLETÜ'T-TA'RÎF Fİ

TERCEMETİ'L-MEVLİDİ'Ş-ŞERÎFİ

TUĞÇE ZEYNEP BÜYÜKBAY

Muhammed B. Ahmed El-Gümülcünevî'nin “Risâletü't-Ta'rîf fi Tercemeti'l-Mevlidi'ş-Şerîf” adlı eseri mensur bir mevlit örneğidir. Eser 18. yy 'da yazılmıştır. Eser, Mevlid-i Şerîf tercümesi olup, son peygamber olan Hz. Muhammed'in doğumu, çocukluğu, peygamberliği, mucizeleri ve vefatı anlatılmaktadır. Mensur bir mevlit türü olan bu metnin pek çok yerinde Arapça ibareler geçmektedir. Bu ibarelerin bir bölümü ayetlerden, bir bölümünün ise hadislerden alındığı tahmin edilmektedir.

Tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, biçim bilgisinin özellikleri metinden seçilen çeşitli örneklerle gösterilmiştir. İkinci bölümde, 50 varağı çalışılan bu metinden Arap harfli metin çeviriyazı alfabesi kullanılarak yazıya geçirilmiştir. Üçüncü bölümde ise metnin dilbilgisel dizini oluşturulmuştur. Bu dizinde toplam 30.812 sözcük ve bu sözcükler ile kullanılan tüm ekler sözcüklerin bağlamları dahilinde tahlil edilmiştir. Ayrıca sözcüklerin köken, tür ve sözlüksel anlam çeşitliliği de çalışmada ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir. Çalışmamızın sonuç bölümünde ise; metne dair dilsel özellikler ve çeşitli tamlama gruplarının da ilgili yerlerde gösterilmesiyle elde edilen veriler alfabetik olarak kaydedilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Hz. Muhammed, Mevlid-i Şerîf, Osmanlı Türkçesi, Türkçe dilbilgisi, Risâletü't-Ta'rîf fi Tercemeti'l-Mevlidi'ş-Şerîf.

University	: Istanbul Kültür University
Institute	: Institute of Graduate Studies
Department	: Turkish Language and Literature
Programme	: Turkish Language and Literature
Supervisor	: Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ
Degree Awarded and Date	: MA-Ağustos 2020

ABSTRACT

The work of Muhammed B. Ahmed El-Gümülcünevî's "Risâletü't-Ta'rîf fi Tercemeti'l-Mevlidi's-Şerîf" is an example of a prolific mevlit. The work was written in the 18th century.

The work is translated into Mevlid-i Şerîf and Hz. The birth of Mohammed, his childhood, his prophecy, his miracles and his death are described. Arabic phrases pass. It is estimated that some of these phrases are taken from verses and some are from hadiths.

The thesis study consists of three parts. In the first part, the properties of the format information are shown with various examples selected from the text. In the second part, the text written in Arabic letters was transcribed from this text, of which 50 were studied. In the third part, the grammatical index of the text is created. In this directory, a total of 30,812 words and all the appendices used with these words are analyzed within the context of the words. In addition, the origin, type and lexical diversity of the words are specified in detail in the study. In the conclusion part of our study the linguistic features of the text and the data obtained by showing various phrases were recorded alphabetically.

Keywords: Prophet Muhammed, Mevlid-i Şerîf, Ottoman Turkish, Turkish grammar, Risâletü't-Ta'rîf fi Tercemeti'l-Mevlidi's-Şerîf.